

§ 414

RAKENNUSLAUTAKUNNAN LAUSUNTO KUNTALAISALOITTEESTA (SAKARI ESKELINEN).
ALOITE KOSKEE SUOMALAISEN MUOTOILUN EDISTÄMISTÄ MAANKÄYTÖN
SUUNNITTELUN, KAAVOITUKSEN, LUVITUKSEN JA RAKENNUSHANKKEIDEN
TOTEUTUKSEN YHTEYDESSÄ
HEL 2015-011354

LAUSUNTOEHDOTUS

Rakennuslautakunta antaa aloitteesta seuraavan lausunnon.

Maankäytön suunnittelu

Hierarkisessa kaavoitusjärjestelmässä aloitteen tarkoittamat seikat asettuvat lähinnä asemakaavoitusvaiheeseen. Asemakaavan sisältövaatimuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 54 §:ssä. Oikeusohjeena on, että asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon. Jos asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on asemakaavaa laadittaessa soveltuvin osin otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä.

Sen enempää yleiskaavaa kuin asemakaavaa koskevat sisältövaatimukset eivät varsinaisesti tunnista aloitteessa esitettyä, määrätyllä tavalla täsmennettävää pyrkimystä edistää nimenomaan kotimaista muotoilua. Asemakaavaan voidaan sinänsä sisällyttää määräyksiä, jotka koskevat esimerkiksi tietynlaatuisten rakennusmateriaalin käyttämistä. Vuosikirjaratkaisussa KHO:2015:56 oli kysymys siitä, voitiinko asemakaavassa edellyttää, että kaikilla korttelialueilla rakennusten tulee olla puurakenteisia ja julkisivumateriaalina on käytettävä puuta. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun mukaan puumateriaalia koskevat asemakaavamääräykset olivat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia, eikä mahdollisuus antaa rakennustapaa koskevia määräyksiä rajoitu vain rakennuksen ulkoasuun. Kaavaratkaisussa ei korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perusteluista ilmenevistä syistä katsottu myöskään olevan kysymys Euroopan unionin toimintaa koskevan sopimuksen 34 artiklan kieltämästä tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavasta toimenpiteestä. Ratkaisu koski Helsingin Honkasuon asemakaavoitusta.

Luvitus

Rakennusluvan myöntämisedellytyksistä säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 19 luvussa. Perussäännös, silloin kun kysymys on asemakaava-alueesta, on lain 135 §. Sen mukaan luvan edellytyksenä on muun muassa, että rakennushanke on voimassa olevan asemakaavan mukainen ja rakentaminen täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 117 §:ssä sekä muut em. lain mukaiset tai sen nojalla asetetut vaatimukset.

Rakennusluvan harkinta on oikeusharkintaista viranomaistoimintaa. Suomalaisen muotoilun edistäminen aloitteen tarkoittamalla tavalla on sille vierasta. Kun luvan edellytykset täyttyvät, tulee lupa myöntää. Yleensä silloinkin, kun asemakaava on määritellyt käytettäväksi tietynlaisia rakennusmateriaalia, on käytettävissä lukuisia eri vaihtoehtoja, jotka määräyksen täyttävät. Edellytyksenä ei voi olla, että vain tietyssä maassa valmistettu ja muotoiltu tuote on kelpoinen.

Hankkeiden toteutus

Mitä edellä on todettu luvituksesta, pätee myös rakennushankkeen toteutusvaiheeseen. Rakennustuotteita koskee Euroopan unionin asetus (305/2011). Asetuksella, joka on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, edistetään rakennustuotteiden sisämarkkinoita. Kansallista rakennustuotteiden hyväksymismenettelyä on voitu 1.7.2013 jälkeen käyttää ainoastaan sellaisille rakennustuotteille, joille ei ole määritelty Euroopan tasoista harmonisoitua tuotestandardia tai eurooppalaista teknistä arviointia (ETA). Noin 80 prosenttia markkinoilla olevista rakennustuotteista kuuluu CE-merkintävelvollisuuden piiriin. Silloin kun CE-merkintää ei voi rakennustuotteessa käyttää, sovelletaan lakia eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä (954/2012).

Viranomaisen ei voi toisin sanoen vaatia käyttämään vain kotimaista rakennustuotetta, jos tarjottu tuote täyttää sille eurooppatasoisesti asetetut vaatimukset, tai muutoin sovellettavat kansallisen tason tuotevaatimukset.

Lopuksi

Kotimaisen muotoilun edistäminen myös rakentamisessa on kannatettava pyrkimys. Edistäminen toteutuu parhaiten, kun alan teollisuus käyttää hyväksi suomalaisia muotoilijoita ja tuottaa korkealaatuisia, mutta samalla kilpailukykyisiä tuotteita. Muissa maissa suunnitellut ja valmistetut rakennustuotteet eivät aina parhaalla mahdollisella tavalla sovellu suomalaiseen rakentamiseen esimerkiksi ilmastollisista syistä

johtuen. Euroopan unionin perusperiaatteita on tavaroiden vapaa liikkuvuus ja kaupan teknisten esteiden poistaminen. Tuotteet kilpailevat ominaisuuksiensa, laatunsa ja hintojensa kautta. Viranomaiset eivät voi asettaa säännöksiin perustumattomia esteitä muiden maiden tuotteille silloin kun ne täyttävät asetetut vaatimukset.

Helsingin kaupunki suurena maanomistajana voi vaikuttaa korkealaatuisen muotoilun käyttämiseen myös tontinluovutuksen keinoin. Tällöinkään ei voi kuitenkaan eri toimijoita perusteettomasti ja epätasapuolisesti syrjiä. Sama koskee lähiympäristön suunnitteluohjeita, joita tehdään täydentämään asemakaavamääräyksiä. Lähiympäristön suunnitteluohjeet eivät ole juridisesti sitovia ellei niitä ole prosessoitu ja vuorovaikutettu osana asemakaavoitusprosessia.

Pöytäkirjanote kaupunginkanslialle sekä Sakari Eskeliselle.

Lisätiedot:

Lauri Jääskeläinen, virastopäällikkö, puhelin 310 26220

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, kuntalain (365/1995) 91 §

LIITTEET

Liite 1 Kuntalaisaloite ja siihen liittyvä esittelyteksti Oulun kaupungista (ote)

ESITTELIJÄN PERUSTELUT

Kaupunginkanslia pyytää rakennusvalvontaviraston tai rakennuslautakunnan lausuntoa 17.10.2015 päiväystä kuntalaisaloitteesta (Sakari Eskelinen). Lausunto on pyydetty antamaan 29.1.2016 mennessä.

Aloite kuuluu seuraavasti:

”Helsingin kaupungille

KUNTALAISSALOITE SUOMALAISEN MUOTOILUN EDISTÄMISESTÄ MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUN, KAAVOITUKSEN, LUVITUKSEN JA RAKENNUSHANKKEIDEN TOTEUTUKSEN YHTEYDESSÄ

Teen aloitteen, että Helsinki pääkaupunkina hyvässä yhteistyössä suomalaisten muotoilupiirien kanssa ja viimekädessä yksin / omin toimin ryhtyy maankäytön suunnittelussa, kuten asemakaavoituksen ja rakennushankkeiden luvituksen sekä toteutuksen yhteydessä edistämään nykyistä aktiivisemmin suomalaisen muotoilun hyödyntämistä.

Muotoilu sinänsä on ymmärrettävä tässä yhteydessä hyvin laajana käsitteenä.

LJ

22.12.2015

Yksi esimerkki suomalaisesta muotoilun tuotteesta viime vuosilta olisi vaikka graafinen betoni, jonka laajempaa käyttöä muiden muotoilutuotteiden ohella em. yhteydessä voisi aktiivisemmin tavoitella.

Helsingissä 17.10.2015

Kunnioitavasti

OTM YTM Sakari Eskelinen

Haluan palautteen aloitteen käsittelystä kirjeitse!”

Eskelinen on pyytänyt lisäämään aloitteeseensa esimerkkinä Oulun Matkakeskusta koskevan asemakaavan muutosesitystekstin.

LAUSUNTO

Rakennuslautakunta hyväksyi esittelijän lausuntoehdotuksen ja päätti antaa kaupunginhallitukselle lausuntoehdotuksen mukaisen lausunnon.

Postiosoite

Rakennuslautakunta
PL 2300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite

Rakennuslautakunta
Siltasaarekatu 13
Helsinki 53

Puhelin

+(0) 310 2611

Faksi

(09) 310 26206

Internet

<http://www.rakvv.hel.fi>
Sähköposti
rakennusvalvonta@hel.fi

1 MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan § VP5

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki (365/1995) 91 §

Postiosoite

Rakennuslautakunta
PL 2300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Käyntiosoite

Rakennuslautakunta
Siltasaarencatu 13
Helsinki 53

Puhelin

+(0) 310 2611

Faksi

(09) 310 26206

Internet

<http://www.rakvv.hel.fi>
Sähköposti
rakennusvalvonta@hel.fi